

Weer Wat Wijzer

Waarom zwermen vogels?

Je hebt ze ongetwijfeld wel eens gezien: die enorme spreeuwenwolken rond de avondschemer. Ze lijken als één te bewegen in een complexe dans. Een mooie show, maar natuurlijk niet speciaal voor ons opgevoerd. Waarom dan wel? En waarom botsen ze niet?

Er zijn drie belangrijke redenen waarom spreeuwen, en ook andere vogels, in zwermen bij elkaar vliegen, weet gedrags-ecoloog Sjouke Kingma. 'Ten eerste is het veiliger in een grote groep, dat geldt voor veel prooidieren, denk ook aan gnoes op de savanne of visscholen.' Aan de ene kant valt zo'n zwerm meer op voor een roofvogel, maar aan de andere kant is het lastig om uit die kolkende massa een doelwit te selecteren. 'Daarnaast zoeken spreeuwen tegen de schemer een plek om samen te slapen. De grote wolk helpt soortgenoten de goede plek te vinden. Op die manier communiceren de vogels om aan te geven waar voedsel is of een goede plek om te stoppen voor de nacht. Daarnaast zijn er ook vogels die in groepen vliegen om energie te besparen, denk aan ganzen die in formatie vliegen. Vergelijkbaar met wielrenners die in elkaars wiel rijden. Maar dat is net wat anders dan zwermen.'

Hoe voorkomen ze dat ze botsen als ze met z'n duizenden tegelijk als een wervelwind alle kanten op lijken te schieten? 'Daar zijn verschillende studies naar gedaan. Ten eerste vliegen alle vogels

even snel, bij spreeuwen is dat gemiddeld 36 kilometer per uur. En als je even snel gaat, bots je niet zo gauw, behalve als je een bocht omgaat.' Maar ook daar hebben de vogels een truc voor. 'Uit een computersimulatie blijkt dat de vogels maximaal zeven andere vogels in de buurt in de gaten houden. Als er één van richting verandert, gaat het buurtclubje mee. Andere groepjes volgen later, zodat uiteindelijk de beweging door de hele wolk gaat, een beetje zoals een wave in een stadion, maar daar let je enkel op je directe buur. Bij parkieten is ook onderzoek gedaan in een windtunnel om te ontdekken hoe zij een botsing voorkomen als ze frontaal op elkaar aanvliegen. Het blijkt dat parkieten altijd rechtsom gaan als er een crash dreigt. Wel zo duidelijk!' TL

'Het is veiliger in een grote groep, dat geldt voor veel prooidieren, denk ook aan gnoes op de savanne of visscholen'

Sjouke Kingma,
gedragsecoloog

We worden dagelijks overspoeld met soms tegenstrijdige informatie. Hoe zit het nu precies? In deze rubriek geeft een wetenschapper antwoord op jullie prangende vragen.

Door te vragen word je wijzer. Durf jij 'm te stellen? Mail naar redactie@resource.nl

Illustratie Marly Hendricks

